

7. *Hormuzaki C. F.* Nachtrage zur Lepidopterenfauna der Bukovina // Verhandl. Zool.-bot. Ges. Wien. – 1899. – Bd. 49. – S. 156 – 205.
8. *Hormuzaki C. F.* Die Schmetterlinge (Lepidoptera) der Bukovina. II. Theil. S. Geometridae // Verhandl. Zool.-bot. Ges. Wien. – 1904. – Bd. 54. – S. 422-447.
9. *Klemensiewicz S.* Beiträge zur Lepidopterenfauna Galiziens // Verh. zool.-bot. Ges. Wien. – 1894. – N 44. – S. 167-190.
10. *Klemensiewicz S.* O nowych i mało znanych gatunkach motyli fauny galicyjskiej // Sprawozd. Kom. Fiziogr. Akad. Um. – 1898. – P. 33 – 45.
11. *Kremky Y.* Badania nad fauna motyli Podola Polskiego. I // Fragmenta faunistica Museum Zool. Polonici. – 1937. – T.3, N11. – S. 81 – 217.
12. *Muller B.* Geometridae // The Lepidoptera of Europe / Ole Karlson & Josef Razowski. – Stenstrup: Apollo Books, 1996. – P. 218-248.
13. *Nowicki M.* Enumeratio lepidopterorum Haliciae orientalis. - Leopoli, 1860. – 269 p.
14. *Nowicki M.* Motyle Galicyi. – Lwów: Drukarnia Instytutu Stauropigiańskiego, 1865. – 152 pp.
15. *Romaniszyn J.* Geometridae // Fauna motyli Polski (Fauna Lepidopterum Poloniae). T. I. (Prace monograficzne komisji fizjogeograficznej. T.6). – Krakow, 1930. – P. 381 – 516.
16. *Viertl A.* Beiträge zur Lepidopterenfauna der Osterreichisch-ungarischen Monarchie // Entom. Zeitschr. – 1897. – T. XI. – p. 69- 77, 101 – 109, 125 – 141, 149 – 173.
17. *Werchratski J.* Dodatek do fauny motylej // Sprawozd. Kom. Fiziogr. Akad. Um. – 1870. – N 4. – P. 263-264.
18. *Werchratski J.* Motyli wieksze Stanislawowa i okolicy // Spr. Kom. fiz. P. A. U. – 1893. – T. XXVIII. – P. 167-266.

Стаття поступила до редакції 12.03.2008 р.; прийнята до друку 22.03.2008 р.

УДК 595.786 (477)

ФАУНА *NOCTUOIDEA* (*LEPIDOPTERA*, *INSECTA*) ЗАКАЗНИКА «КОЗАКОВА ДОЛИНА»

Бідичак Р. М.

Кафедра біології та екології Прикарпатський Національний університет імені Василя Стефаника
e-mail: bidychak@online.ua

Було вивчено біорізноманіття фауни надродини Noctuoidea заказника "Козакова долина". Виявлено 171 вид, з яких 105 вперше знайдені на території заказника. Коефіцієнт спорідненості фауни Noctuoidea минулого століття і сьогодення на території заказника становить 3,3% за формулою Жакара. При порівнянні з літературними даними фауна совок заказника налічує 217 види, які відносяться до 6 родин і 33 підродин.

Ключові слова: *Noctuoidea, Lepidoptera, Insecta.*

Bidychak R. M. Noctuoidea (Lepidoptera, Insecta) fauna of reservation "Kozakova dolyna". Biotvariety of superfamily Noctuoidea of landscape preserve "Kozakova Dolyna" was researched. Consequently at investigations was describe 171 species, among them 105 species for the first time was founded on preserve area. After comparison with literary data Noctuoidea fauna of preserve numbers 217 species, which refer to 6 familys and 33 subfamilys.

Key words: *Noctuoidea, Lepidoptera, Insecta.*

Вступ

Ландшафтний заказник загального державного значення "Козакова долина" (Тисменицький район, Івано-Франківська область, Україна) заснований у 1982 році з метою захисту червонокнижних видів рослин. Заказник охоплює територію урочища Козакова долина, Вовчинецьких пагорбів та прилеглих до нього територій, що розташовані на карстових гіпсових пагорбах. На території заказника чимало карстових печер, кратерів, розломів, що обумовлює специфіку фауни і флори. Площа заказника 953 га. Рослинний світ заказника багатий і своєрідний, флора включає ряд рідкісних видів, що занесені до "Червоної книги України". Лісова рослинність являє собою давній дубово-грабовий мішаний ліс з такими субдомінантами: *Pinus sylvestris*, *Fagus sylvatica*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*. Проте дендрофлора території заказника в ХХ столітті була дещо змінена штучними насадженнями.

Вивчення фауни лускокрилих цієї території розпочав ще у 19 столітті Jan Werchratski [7]. Результати своїх досліджень він опублікував в статті "Motyle wieksze Stanislawowa i okolicy" що вийшла друком в 1893 році в Кракові. Автор наводить 112 представників надродини *Noctuoidea* для території заказника, серед них значна кількість рідкісних для фауни України видів, це зокрема такі види як: *Ptilophora plumigera* (Denis &

Schiffermüller, 1775), *Cucullia tanaceti* (Denis & Schiffermüller, 1775), *Cucullia lanceolata* (Villers, 1789), *Cucullia lychnitis* Rambur, 1833, *Meganephria bimaculosa* (Linnaeus, 1767), *Dicycla oo* (Linnaeus, 1758), *Calamia tridens* (Hufnagel, 1766), *Orthosia miniosa* ([Denis & Schiffermüller], 1775). Також наводиться 2 види занесені до «Червоної книги України»: *Euplagia quadripunctaria* (Poda, 1761) і *Catocala sponsa* (Linnaeus, 1767) [7]. З того часу дослідження ентомофауни заказника «Козакова долина» більше не проводилося. Протягом 20 століття територія м. Івано-Франківська значно розширилась, безпосередньо біля території заказника були збудовані промислові підприємства і житлові масиви, значно зросло антропогенне навантаження. Сьогодні заказник відіграє надзвичайно важливе значення для міста як основний рекреаційний центр для його населення.

Матеріали і методи

В основу даної статті лягли матеріали зібрані авторами на території заказника протягом 2005-2007 років. Збір комах здійснювався за допомогою світлової пастки та методом збору сачком. Як джерело світла використовувались ультрафіолетові лампи Philips TL K 40W/09N, джерелом електроенергії був портативний генератор струму Endress-900. Комах заморювали етилацетатом.

Результати та обговорення

В результаті проведених досліджень фауни *Noctuoidea* на території заказника було виявлено 171 вид надродини, які відносяться до 6 родин: *Notodontidae* (16 видів), *Nolidae* (4 види), *Arctiidae* (10 видів), *Limantriidae* (5 видів), *Erebidae* (16 видів), *Noctuidae* (120 видів). З 112 виявлених в 19 столітті видів надродини нами було знайдено 66 видів. Відповідно знахідки 46 видів не було підтверджено нашими дослідженнями. Таким чином станом на сьогоднішній день фауна *Noctuoidea* заказника налічує 217 видів, які відносяться до 6 родин і 33 підродин. Повний перелік виявлених видів на території заказника подається за системою М. Фібігера та Г. Хакера (Fibiger, Hacker, 2004) [5] у таблиці 1.

Серед виявлених нами видів 105 були вперше знайдені на території заказника, що становить 48% від всіх зареєстрованих тут видів *Noctuoidea*. Найбільш цікавими у фауністичному відношенні є:

Nycteola asiatica (Krulikovsky, 1904) – транспалеарктичний вид, в Україні поширений локально, зустрічається рідко. Розвивається в двох поколіннях. Гусінь живиться листям різних видів тополі (*Populus*), верби (*Salix*) [1, 4]. Зустрічається в лісах, парках. Є новим для фауни Івано-Франківської області.

Таблиця 1. Фауна совок заказника “Козакова долина” за результатами власних досліджень та досліджень J. Werchratski (1893) [7].

№	Вид	Роки досліджень	
		1879-1890	2005-2007
Notodontidae			
Pygaerinae			
1.	<i>Clostera curtula</i> (Linnaeus, 1758)		+
2.	<i>Clostera pigra</i> (Hufnagel, 1766)		+
3.	<i>Clostera anachoreta</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
4.	<i>Clostera anastomosis</i> (Linnaeus, 1758)		+
Notodontinae			
5.	<i>Notodonta tritophus</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
6.	<i>Notodonta ziczac</i> (Linnaeus, 1758)		+
7.	<i>Drymonia dodonaea</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
8.	<i>Drymonia ruficornis</i> (Hufnagel, 1766)		+
9.	<i>Pheosia tremula</i> (Clerck, 1759)	+	+
10.	<i>Pheosia gnoma</i> (Fabricius, 1777)		+
11.	<i>Ptilophora plumigera</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	-	
12.	<i>Leucodonta bicoloria</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
13.	<i>Ptilodon cucullina</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
14.	<i>Cerura vinula</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
15.	<i>Furcula bifida</i> (Brahm, 1787)	+	
Phalerinae			
16.	<i>Phalera bucephala</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
Heterocampinae			
17.	<i>Stauropus fagi</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
18.	<i>Harpvia milhauseri</i> (Fabricius, 1775)		+
Nolidae			
Nolinae			
19.	<i>Nola confusalis</i> (Herrich-Schäffer, 1847)		+
20.	<i>Nola cristatula</i> (Hübner, 1803)	-	
Chloephorinae			

21.	<i>Pseudoips prasinanus</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
22.	<i>Nycteola revayana</i> (Scopoli, 1772)	+	
23.	<i>Nycteola asiatica</i> (Krulikovsky, 1904)		+
Eariadinae			
24.	<i>Earias clorana</i> (Linnaeus, 1761)	+	+
Arctiidae			
Lithosiinae			
25.	<i>Mitochrista miniata</i> (Forster, 1771)	+	+
26.	<i>Cybosia mesomella</i> (Linnaeus, 1758)	+	
27.	<i>Atolmis rubricollis</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
28.	<i>Lilhosia quadra</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
29.	<i>Eilema complana</i> (Linnaeus, 1758)		+
30.	<i>Eilema lurideola</i> (Zincken, 1817)	+	
31.	<i>Eilema sororculum</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
32.	<i>Setina irrorella</i> (Linnaeus, 1758)	+	
Sintominae			
33.	<i>Amata phegea</i> (Linnaeus, 1758)	+	
34.	<i>Dysauxes ancilla</i> (Linnaeus, 1758)		+
Arctiinae			
35.	<i>Phragmatobia fuliginosa</i> (Linnaeus, 1758)		+
36.	<i>Spilosoma lubricipeda</i> (Linnaeus, 1758)		+
37.	<i>Parasemia plantaginis</i> (Linnaeus, 1758)	+	
38.	<i>Arctia caja</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
39.	<i>Euplagia quadripunctaria</i> (Poda, 1761)	+	+
Limantriidae			
40.	<i>Lymantria monacha</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
41.	<i>Lymantria dispar</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
42.	<i>Euproctis similis</i> (Fuessley, 1775)		+
43.	<i>Arctornis l-nigrum</i> (Müller, 1764)	+	+
44.	<i>Leucoma salicis</i> (Linnaeus, 1758)	+	
45.	<i>Calliteara pudibunda</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
46.	<i>Orgyia antiqua</i> (Linnaeus, 1758)	+	
Erebidae			
Rivulinae			
47.	<i>Rivula sericealis</i> (Scopoli, 1763)	+	+
Hypenodinae			
48.	<i>Schrankia taenialis</i> (Hübner, [1809])	+	
Hermininae			
49.	<i>Herminia tarsicrinalis</i> (Knoch, 1782)	+	+
50.	<i>Herminia grisealis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
51.	<i>Pechipogo strigilata</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
52.	<i>Polypogon tentacularia</i> (Linnaeus, 1758)	+	
53.	<i>Zanclognatha lunalis</i> (Scopoli, 1763)		+
Hypenine			
54.	<i>Hypena proboscidalis</i> (Linnaeus, 1758)		+
55.	<i>Hypena rostralis</i> (Linnaeus, 1758)	+	
Phytometrinae			
56.	<i>Phytometra viridaria</i> (Clerck, 1759)	+	
57.	<i>Colobochoyla salicalis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
58.	<i>Trisateles emortualis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
Aventiinae			
59.	<i>Laspeyria flexula</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
Calpinae			
60.	<i>Scoliopteryx libatrix</i> (Linnaeus, 1758)		+
Catocalinae			
61.	<i>Lygephila pastinum</i> (Treitschke, 1826)	+	
62.	<i>Lygephila viciae</i> (Hübner, [1822])		+
63.	<i>Lygephila cracca</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
64.	<i>Euclidia glyphica</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
65.	<i>Minucia lunaris</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
66.	<i>Catocala fulminea</i> (Scopoli, 1763)	+	
67.	<i>Catocala nupta</i> (Linnaeus, 1767)	+	

68.	<i>Catocala electa</i> (Vieweg, 1790)		+
69.	<i>Catocala elocata</i> (Esper, 1787)	+	+
70.	<i>Catocala sponsa</i> (Linnaeus, 1767)	+	
Noctuidae			
Plusiinae			
71.	<i>Abrostola tripartita</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
72.	<i>Abrostola asclepiadis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
73.	<i>Abrostola triplasia</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
74.	<i>Macdunnoughia confusa</i> (Stephens, 1850)	+	+
75.	<i>Diachrysia chrysitis</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
76.	<i>Diachrysia stenochrysis</i> (Warren, 1913)		+
77.	<i>Autographa gamma</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
78.	<i>Autographa jota</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
Eustrotiinae			
79.	<i>Protodeltote pyrarga</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
80.	<i>Deltote bankiana</i> (Fabricius, 1775)		+
Acontiinae			
81.	<i>Acontia trabealis</i> (Scopoli, 1763)	+	+
82.	<i>Aedia funesta</i> (Esper, [1786])		+
83.	<i>Tyta luctuosa</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
Pantheinae			
84.	<i>Colocasia coryli</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
Dilobinae			
85.	<i>Diloba caeruleocephala</i> (Linnaeus, 1758)	+	
Acronictinae			
86.	<i>Moma alpium</i> (Osbeck, 1778)	+	+
87.	<i>Acronicta alni</i> (Linnaeus, 1767)		+
88.	<i>Acronicta psi</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
89.	<i>Acronicta megacephala</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
90.	<i>Acronicta strigosa</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	
91.	<i>Acronicta euphorbiae</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	
92.	<i>Acronicta rumicis</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
93.	<i>Craniophora ligustri</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
Cucullinae			
94.	<i>Cucullia absinthii</i> (Linnaeus, 1761)	+	
95.	<i>Cucullia artemisiae</i> (Hufnagel, 1766)	+	
96.	<i>Cucullia lucifuga</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
97.	<i>Cucullia umbratica</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
98.	<i>Cucullia chamomillae</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
99.	<i>Cucullia tanacetii</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	
100.	<i>Cucullia lanceolata</i> (Villers, 1789)	+	
101.	<i>Cucullia lychnitis</i> Rambur, 1833	+	
Amphipyridinae			
102.	<i>Amphipyra pyramidea</i> (Linnaeus, 1758)	+	
103.	<i>Amphipyra berbera</i> Rungs, 1949		+
104.	<i>Amphipyra perflua</i> (Fabricius, 1787)	+	
105.	<i>Amphipyra tragopoginis</i> (Clerck, 1759)	+	+
Psaphidinae			
106.	<i>Brachionycha nubeculosa</i> (Esper, 1785)	+	+
107.	<i>Meganephria bimaculosa</i> (Linnaeus, 1767)	+	
108.	<i>Allophyes oxyacanthae</i> (Linnaeus, 1758)	+	
Heliothinae			
109.	<i>Schinia scutosa</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	
110.	<i>Heliothis virescens</i> (Hufnagel, 1766)	+	
111.	<i>Helicoverpa armigera</i> (Hübner, 1805)		+
112.	<i>Pyrrhia umbra</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
Condicinae			
113.	<i>Eucarta virgo</i> (Treitschke, 1835)		+
Xyleninae			
114.	<i>Pseudeustrotia candidula</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
115.	<i>Caradrina clavipalpis</i> (Scopoli, 1763)		+
116.	<i>Hoplodrina octogenaria</i> (Goeze, 1781)		+

117.	<i>Hoplodrina blanda</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
118.	<i>Hoplodrina ambigua</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
119.	<i>Charanyca trigrammica</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
120.	<i>Athetis gluteosa</i> (Treitschke, 1835)		+
121.	<i>Athetis furvula</i> (Hübner, [1808])		+
122.	<i>Ipimorpha retusa</i> (Linnaeus, 1761)	+	+
123.	<i>Cosmia diffinis</i> (Linnaeus, 1767)	+	
124.	<i>Cosmia affinis</i> (Linnaeus, 1767)	+	
125.	<i>Cosmia pyralina</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
126.	<i>Cosmia trapezina</i> (Linnaeus, 1758)	+	
127.	<i>Dicycla oo</i> (Linnaeus, 1758)	+	
128.	<i>Atethmia centrigo</i> (Haworth, 1809)		+
129.	<i>Dypterygia scabriuscula</i> (Linnaeus, 1758)		+
130.	<i>Trachea atriplicis</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
131.	<i>Actinotia polyodon</i> (Clerck, 1759)		+
132.	<i>Phlogophora meticulosa</i> (Linnaeus, 1758)		+
133.	<i>Euplexia lucipara</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
134.	<i>Auchmis detersa</i> (Esper, 1787)		+
135.	<i>Apamea monoglypha</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
136.	<i>Apamea sublustris</i> (Esper, 1788)		+
137.	<i>Apamea crenata</i> (Hufnagel, 1766)		+
138.	<i>Apamea anceps</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
139.	<i>Apamea sordens</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
140.	<i>Apamea scolopacina</i> (Esper, 1788)		+
141.	<i>Oligia strigilis</i> (Linnaeus, 1758)		+
142.	<i>Oligia latruncula</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
143.	<i>Mesoligia furuncula</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
144.	<i>Mesapamea secalis</i> (Linnaeus, 1758)		+
145.	<i>Amphipoea oculea</i> (Linnaeus, 1761)	+	
146.	<i>Amphipoea fucosa</i> (Freyer, 1830)		+
147.	<i>Hydraecia micacea</i> (Esper, 1789)		+
148.	<i>Calamia tridens</i> (Hufnagel, 1766)	+	
149.	<i>Chortodes fluxus</i> (Hübner, 1809)		+
150.	<i>Xanthia togata</i> (Esper, 1788)	+	
151.	<i>Cirrhia icteritia</i> (Hufnagel, 1766)		+
152.	<i>Agrochola litura</i> (Linnaeus, 1761)		+
153.	<i>Agrochola helvola</i> (Linnaeus, 1758)	+	
154.	<i>Agrochola circellaris</i> (Hufnagel, 1766)	+	
155.	<i>Conistra vaccinii</i> (Linnaeus, 1761)		+
156.	<i>Conistra rubiginea</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
157.	<i>Lithophane socia</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
158.	<i>Lithophane ornitopus</i> (Hufnagel, 1766)	+	
159.	<i>Eupsilia transversa</i> (Hufnagel, 1766)	+	+
160.	<i>Mniotype satura</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
Hadeninae			
161.	<i>Panolis flammea</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
162.	<i>Orthosia incerta</i> (Hufnagel, 1766)		+
163.	<i>Orthosia gracilis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
164.	<i>Orthosia populeti</i> (Fabricius, 1781)		+
165.	<i>Orthosia miniosa</i> ([Denis & Schiffermüller], 1775)	+	
166.	<i>Orthosia cerasi</i> (Fabricius, 1775)	+	+
167.	<i>Orthosia cruda</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
168.	<i>Orthosia gothica</i> (Linnaeus, 1758)		+
169.	<i>Anorthoa munda</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
170.	<i>Egira conspicularis</i> (Linnaeus, 1758)		+
171.	<i>Tholera cespitis</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
172.	<i>Tholera decimalis</i> (Poda, 1761)	+	+
173.	<i>Anarta trifolii</i> (Hufnagel, 1766)		+
174.	<i>Lacanobia w-latinum</i> (Hufnagel, 1766)		+
175.	<i>Lacanobia thalassina</i> (Hufnagel, 1776)		+
176.	<i>Lacanobia suasa</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
177.	<i>Lacanobia contigua</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
178.	<i>Lacanobia aliena</i> (Hübner, [1809])		+

179.	<i>Lacanobia oleracea</i> (Linnaeus, 1758)		+
180.	<i>Melanchra persicariae</i> (Linnaeus, 1761)		+
181.	<i>Hada plebeja</i> (Linnaeus, 1761)	+	+
182.	<i>Hyssia cavernosa</i> (Eversmann, 1842)		+
183.	<i>Mamestra brassicae</i> (Linnaeus, 1758)		+
184.	<i>Sideridis rivularis</i> (Fabricius, 1775)	+	+
185.	<i>Sideridis reticulatus</i> (Goeze, 1781)	+	
186.	<i>Hecatera bicolorata</i> (Hufnagel, 1766)		+
187.	<i>Hadena capsicola</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
188.	<i>Hadena confusa</i> (Hufnagel, 1766)		+
189.	<i>Polia nebulosa</i> (Hufnagel, 1766)		+
190.	<i>Mythimna conigera</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
191.	<i>Mythimna pallens</i> (Linnaeus, 1758)		+
192.	<i>Mythimna vitellina</i> (Hübner, [1808])		+
193.	<i>Mythimna albipuncta</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
194.	<i>Mythimna ferrago</i> (Fabricius, 1787)		+
195.	<i>Mythimna l-album</i> (Linnaeus, 1767)		+
Noctuidae			
196.	<i>Euxoa obelisca</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
197.	<i>Agrotis cinerea</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
198.	<i>Agrotis segetum</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+
199.	<i>Agrotis exclamationis</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
200.	<i>Agrotis ipsilon</i> (Hufnagel, 1766)		+
201.	<i>Axylia putris</i> (Linnaeus, 1761)		+
202.	<i>Ochropleura plecta</i> (Linnaeus, 1761)	+	+
203.	<i>Diarsia brunnea</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
204.	<i>Cerastis rubricosa</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
205.	<i>Cerastis leucographa</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
206.	<i>Noctua pronuba</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
207.	<i>Noctua fimbriata</i> (Schreber, 1759)		+
208.	<i>Noctua orbona</i> (Hufnagel, 1766)		+
209.	<i>Noctua interposita</i> (Hübner, [1790])		+
210.	<i>Noctua janthina</i> Denis & Schiffermüller, 1775		+
211.	<i>Eurois occultus</i> (Linnaeus, 1758)	+	
212.	<i>Anaplectoides prasina</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
213.	<i>Xestia baja</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
214.	<i>Xestia c-nigrum</i> (Linnaeus, 1758)	+	+
215.	<i>Xestia ditrapezium</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)		+
216.	<i>Xestia triangulum</i> (Hufnagel, 1766)		+
217.	<i>Eugraphe sigma</i> (Denis & Schiffermüller, 1775)	+	+

Abrostola asclepiadis (Denis & Schiffermüller, 1775) – транспалеарктичний мезотермофільний вид, поширений по всій території України, зустрічається рідко. Моновольтинний вид, гусінь живиться на *Vincetoxicum officinale* [1, 2].

Cucullia chamomillae (Denis & Schiffermüller, 1775) – середземноморський ксеротермофільний вид, в Україні зустрічається рідко і локально в Лісостепу, Степу, Криму та в Карпатах. Розвивається в одному поколінні, гусінь живиться на *Matricaria*, *Anthemis*, *Achillea*, *Calendula*. Зустрічається на луках, в парках, садах [4].

Aethmia centrigo (Haworth, 1809) – середземноморський термофільний вид, в Україні поширений в Криму, Лісостепу, степу та локально на Прикарпатті. Розвивається в одному поколінні. Імаго зустрічається з серпня по жовтень, гусінь живиться на ясені, дубі, в'язі та інших деревних рослинах [1, 3].

Auchmis detersa (Esper, 1787) – середземноморський вид, в Україні зустрічається рідко і локально в Лісостепу, Степу і Криму. Розвивається в одному поколінні, гусінь живиться на *Berberis vulgaris*. Зустрічається на узліссях, в парках. Вперше знайдений на території Івано-Франківської області [2, 4].

Conistra rubiginea ([Denis & Schiffermüller], 1775) – середземноморський мезотермофільний вид, в Україні зустрічається локально і рідко в передгір'ї Карпат, в Лісостепу і Степу. Розвивається в одному поколінні, живиться на *Salix*, *Quercus*, *Salix*, *Prunus*, *Rosa*, *Rubus*. Мірмекофіл – залялюковується в мурашниках, зустрічається в лісах, парках, садах [3, 4].

Hyssia cavernosa (Eversmann, 1842) – транспалеарктичний ксеротермофільний вид, який активно розширює свій ареал на захід. Бівольтинний вид гусінь якого живиться на різноманітних травянистих рослинах [4].

Euxoa obelisca (Denis & Schiffermüller, 1775) – транспалеарктичний мезоксеротермофільний вид, в Україні широко поширений, окрім гірських районів Карпат, зустрічається рідко. Гусінь живиться на *Polygonum*,

Sedum, Lotus, Helianthemum, Galium. Зустрічається на луках, орних землях, пасовищах, в парках, садах [1, 2, 3, 4]. Новий для фауни Івано-Франківської області.

Noctua janthina ((Denis & Schiffermüller), 1775) – середземноморський вид, в Україні зустрічається локально і рідко, розвивається в одному поколінні. Гусінь живиться на *Primula, Arum maculatum* [4].

Загалом на території заказника “Козакова долина” виявлено значну зміну видового складу *Noctuoidea*. Найчисельнішою за кількістю видів залишається родина *Noctuidae*, частка її видів у порівнянні з 19 ст. зросла з 62% до 71%, кількість видів *Notodontidae* з 5% до 9% від загальної кількості виявлених видів надродини. Кількість видів решти родин знизилась у порівнянні з 19 століттям. Порівняння структури фауни надродини *Noctuoidea* в різні періоди досліджень зображено на рис. 1.

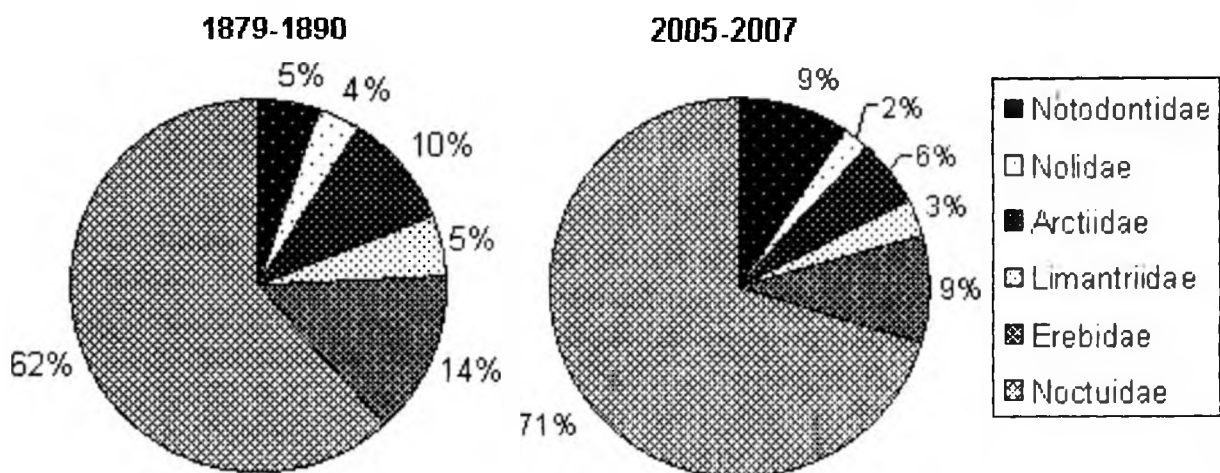

Рисунок 1. Структура фауни *Noctuoidea* у 19 ст. та станом на 2007 рік території заказника “Козакова долина».

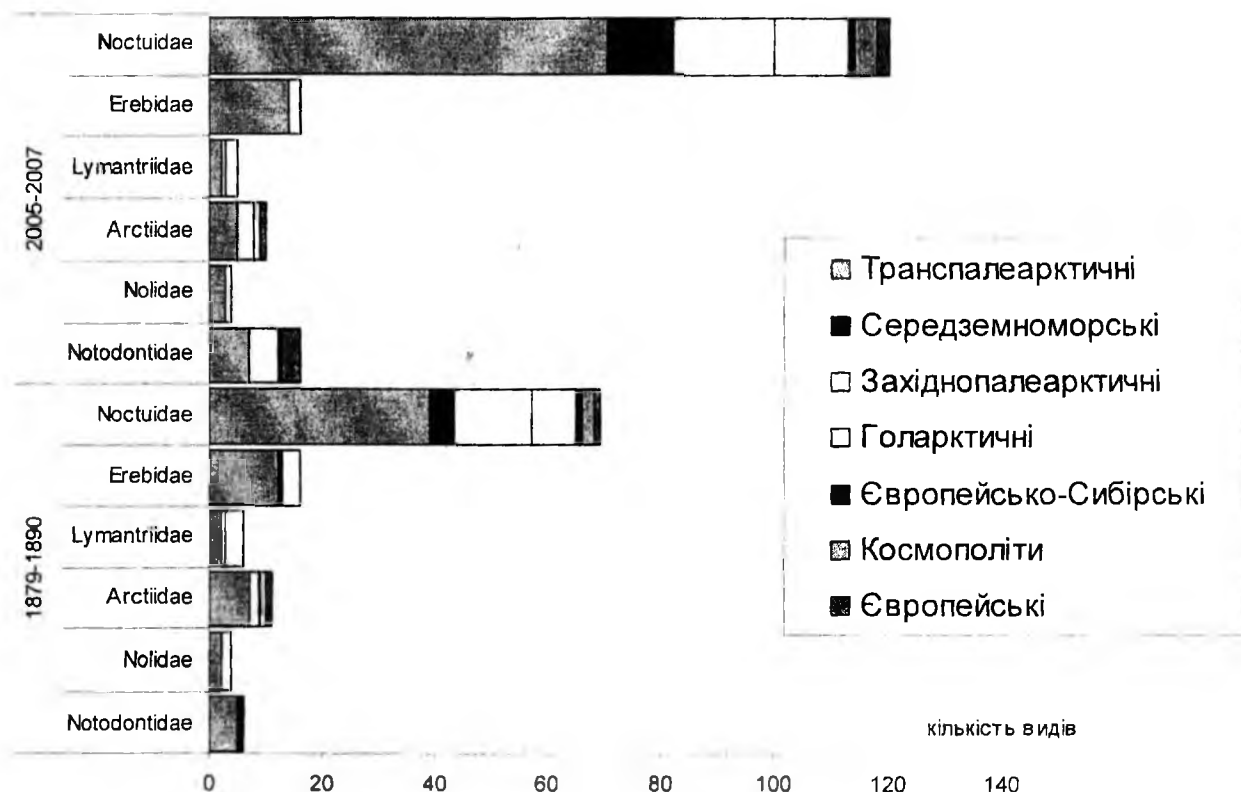

Рисунок 2. Зоогеографічна структура фауни *Noctuoidea* заказника “Козакова долина” у 19 ст. та станом на 2007 рік.

В зоогеографічному відношенні основне ядро фауни *Noctuoidea* заказника “Козакова долина” як в 19 столітті так і сьогодні становлять транспалеарктичні види. Значними за кількістю видів також є західнопалеарктичні, середземноморські види та голарктичні. Частки європейських, європейсько-сибірських та космополітних видів є досить незначними. Порівняння зоогеографічного аспекту *Noctuoidea* зображено на рис. 2. Коефіцієнт спорідненості сучасної фауни *Noctuoidea* заказника та біорізноманітності виявленої у 19 столітті становить 3,3% за формулою Жакара. Причинами такої незначної спорідненості є в першу чергу значна трансформація досліджуваних і суміжних територій за останнє століття, зокрема значна розорюваність земель неподалік заказника, зміни деревних насаджень, поява та активна діяльність різних промислових підприємств, загальна тенденція глобальної зміни клімату, тощо. Вагомим фактором є також застосування нами сучасних методів відлову нічних комах - ультрафіолетових ламп, портативних генераторів струму, які були недоступні в 19 ст. Отримані результати дозволяють стверджувати цінність цієї території не тільки як резервата рідкісних видів рослин і рекреаційної зони, але і як резервата рідкісних видів комах.

Висновки

1. На території заказника виявлено значну зміну видового складу надродини *Noctuoidea*, що пов'язано із значною зміною досліджуваних територій за останнє століття.
2. Коефіцієнт спорідненості сучасної фауни *Noctuoidea* заказника та біорізноманітності виявленої у 19 столітті становить 3,3% за формулою Жакара.
3. На сьогоднішній день на території заказника “Козакова долина” виявлено 217 видів, представників надродини *Noctuoidea*.

Література

1. Ключко З. Ф., Плющ И. Г., Шешурак П. Н. Аннотированный каталог совок (Lepidoptera, Noctuidae) фауны Украины. – К.: Ин-т зоологи НАН Украины, 2001. – 884 с.
2. Ключко З. Ф. Совки западных областей Украины. – К.: Изд-во Киевского университета, 1963. – 174 с.
3. Ключко З. Ф., Матов А. Ю. Новые находки некоторых видов совок (Lepidoptera, Noctuidae) фауны Украины // Вестник зоологии - К.: Ин-т зоологи НАН Украины, 2006., Т.40, №5. – с. 416.
4. Ключко З. Ф. Совки Украины. – К.: Видавництво Раєвського, 2006. – 248 с.
5. Fibiger M., Hacker H. Systematic List of the Noctuoidea of Europe (Notodontidae, Nolidae, Arctiidae, Lymantriidae, Erebidae, Micronoctuidae, and Noctuidae) // Esperiana. – 2004. – Bd.11. - P. 83-172.
6. Romaniszyn J., Schille F. Fauna motyli Polski. T.1. // Prace monograficzne kom. fiz. P.A.U. – 1930. – T. 6. – p. 1-552.
7. Werchratski J. Motyle większe Stanisławowa i okolicy // Spr. Kom. Fiz. P.A.U. – 1893. – T. XXVIII. – p. 167-266.

Стаття поступила до редакції 10.03.2008 р.; прийнята до друку 25.03.2008 р.

УДК 595.773.1

СИРФІДИ (*DIPTERA, SYRPHIDAE*) ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА „ГОРГАНИ”

Шпарик В. Ю.

Кафедра біології та екології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
e-mail: shparyk@online.com

Проведено дослідження фауни сирфід (*Diptera, Syrphidae*) Природного заповідника „Горгани”. Дослідження проводились на території заповідника та прилеглих територіях впродовж 2000-2007 рр. Результати проведених досліджень показали, що фауна сирфід Природного заповідника „Горгани” включає 111 видів з 46 родів та 4 підродин.

Ключові слова: *Syrphidae*, фауна, Горгани.

Shparyk V. Y. *Syrphidae (Diptera, Insecta) of Natural Reservation “Gorgany”. The fauna of Syrphidae (Diptera, Insecta) of Natural reservation “Gorgany” was research in 2000-2007. The results of this research display: Syrphidae fauna of Natural Reservation “Gorgany” including 111 species, 46 genus and 4 subfamilia.*

Key words: *Syrphidae*, fauna, Gorgany.

Вступ

Сирфіди (*Diptera, Syrphidae*) – одна з найбільш численних родин круглошовних двокрилих (*Cyclorhapha*). В Палеарктиці виявлено біля 1800 видів, а в світовій фауні – приблизно 6000. Перші специфічні дані по фауні сирфід України з'являються в XIX столітті. З кінця XIX в. по 70-і рр. XX століття вивчалися сирфіди Українських Карпат (Nowicki, 1870 – цит. по Анікіна, 1973; Thalhammer, 1900; von Oldenberg,